<u>ಪ್ರತಿಮಾಯೋಗಿ ಶ್ರೀ ಬಾಹುಬಲಿ</u>

ಮುಗಿಲ ನೋತಿಯ
ನಿಸ್ನು ಡಿಯು ಡಿದಾವರಿ

ನೋಡಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಹನ ಸೌಮ್ಯತಿರು ಮೂರುತಿ
ಬೀರುತಿಹ ಅನವರತ ತನ್ನಗುಣ ಸುವಿಖ್ಯಾತಿ
ಮೋಹಂದ ತಿಸ್ಮರು ದಿಬಗವದಾನಂದ
ಸಾಗುತಿದೆ ಅಂಚಿನ ಲಿಬಕ್ತವೃಂದ

ಅವ ಕೀಳು ಇವ ಪೀಲು ಬಾವ ಮಿತಿಲ್ಲ
ಕರುನಾಡ ಕೀರುತಿಗೆ ಅಡಿಯು ಡಾತಿಹ ಕಿಲ್ಲ
ಕಾಮನನ ಗೆಲಿದಿಹ ಚಿರಧ್ಯೂರೂಪು
ತೋಹಿಹ ನತ್ಯಗದ ಷ್ಟಿ ರೂಪ

ದಿನರ ದುಃಖಿಯ ವ ಸಿರಿ ಜಿನ ದಿಗಂಬರು
ಸಾಧಿಹ ನ ದೀಕ್ಷೆರು ಬಿಸುಟಿ ಅಂಬರ
ಬಳ್ಳಿಹುಂದ ಬೀಕರ ಮೈ ಕಾಳ ಸರ್ಪ
ಹಬ್ಬಿಹುಂದ ಜಗಬೋಹ ದಸಿರಿ ಚಿರದ್ರೂಪು

—ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎ. ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್

ಮನದಮಾತು

ಇದನ್ನು ಮುನ್ನುಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಾರಿ ; ಮಾನ್ಯ ಡಾ ಹೆಚ್.ಎ. ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್ ಅವರ ವಿಷ್ವತ್ಪೂರ್ಣ – ವಿಚಾರ ಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಅನಿಸಿಕೆ – ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಡಾ. ಹೆಚ್. ಎ. ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್ ಅವರು ಕೇಳಿದಾಗ 'ಅದು ಹೆಸರಾಂತ ಪ್ರಾಜ್ಞ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದಾಗುವಂತಹುದು, ನನ್ನಿಂದ ಅಲ್ಲ' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ಬಳಿಕವೂ ಅವರು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಮೌನವಾಗಬೇಕಾಯಿತು ಇದರಿಂದ "ಮೌನಂ ಸಮ್ಮತಿ ಲಕ್ಷಣಂ" ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಾಯಿತು. ಈ ಮೊದಲು 'ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿ'ಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳೂ, ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಭಾಜನರೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ಡಾ. ದೇ. ಜ. ಗೌ ಅವರು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಮೊದಲು 'ಸನ್ನಿಧಿ'ಗೆ ವಿಖ್ಯಾತ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಶಾಸನತಜ್ಞ ವಿದ್ವತ್ ಧುರೀಣರಾದ ಮಾನ್ಯ ಡಾ.ಅ.ಸುಂದರ ಅವರು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹೋನ್ನತರ ಮುನ್ನುಡಿಗಳ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾದ ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎ.ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್ ಅವರ ಲೇಖನ ಸಂಕಲನಗಳಿಗೆ ನಾನು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುವುದು. ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಮುನ್ನುಡಿ' ಬರೆಯುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ 'ಮನದ ಮಾತನ್ನು' ಆದರ ಪೂರ್ವಕ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ.

ಹಾಸನದ ಶ್ರೀ / ಶ್ರೀಮತಿ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಅನಂತರಾಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವತಮ್ಮ ಅವರ ಸುಪುತ್ರರಾದ ಮಾನ್ಯ ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎ.ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳನ್ನೂ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ದಾಟಿ ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್.,ಎಂ.ಡಿ.ವೈದ್ಯ ವಿದ್ಯಾ ಪದವಿ ಪಡೆದ 'ಸ್ನಾತಕ' ಪುರುಷರು. ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಇವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ,ಜಿನಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ, ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಇವರ ಈ ಆಸಕ್ತಿ ಅರಳಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ, ಬೆಳೆದಿದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು – ೧)ಧಾರ್ಮಿಕ ೨)ಐತಿಹಾಸಿಕ ೩)ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಜಿನಾಗಮದ ಮೌಲಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು; ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ,ಜೈನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥಲೋಕವಾದಂತಹ ಪರಿಚಯ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಜಿನಾಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎ.ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿರತ ಸಾಂದ್ರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ

ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಿರಂತರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇವರ ಧರ್ಮಾಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಬರವಣಿಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ನಿರೂಪಣೆ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು ಮನೋಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ ದರ್ಶನ' ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹವಾಗಿದೆ, ನಾನಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಇವರ ಅಧ್ಯಯನಾಸಕ್ತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇವರು ಮಠದ ಅಧಿಷ್ಠಾನಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವಿಷಯ ಸಂಕಲನ ಮಾಡಿರುವುದೂ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಜೈನ ದರ್ಶನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಠೀಯರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ ಅಸಮಾನ್ಯತೆಯದ್ದಾಗಿದೆ, ನಿಜವೆಂದರೆ ಈ ಲೇಖನ ಸಂಶೋಧನಾಸಕ್ತರಿಗೆ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಪಳಿಯುಳಿಕೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಬಸದಿಗುಡಿಗುಡಾರಗಳ, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಇವರ ಲೇಖನಗಳೂ ಸಂಶೋಧನಾಸಕ್ತರಿಗೆ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೇ ಆಗಲಿ ಮನೋಗ್ರಾಹಿಯಾಗುವ ಮಾದರಿಯೂ ಅಂತಹವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವರ 'ಸನ್ನಿಧಿ'ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮಾದರಿಯ ಲೇಖನಗಳ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ –"ನಿಜ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುವಂಥ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖನಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ, ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಸಂಶೋಧಕರೂ ನೋಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದ ಕೆಲವು ಶಿಲ್ಪಗಳ, ಚಿತ್ರಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ" ಎಂಬ ತಜ್ಞರಾದ ಮಾನ್ಯ ಡಾ.ಅ.ಸು ಒವರ ಅವರ ಮಾತು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾಶೀಲರಾದ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಕಾರ್ಯಶೀಲತೆ ಈ ಮುಂತಾದ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆಗೆ ಕುಂದು ಬಾರದಂತೆ, ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಂತೆ, ಸಹಜವಾಗಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿ ಓದುವವರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತಹುದಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಗುಣಧರ್ಮವನ್ನು 'ಅತಿರುದವಹನಿರು' ಮತ್ತು 'ಅಸೀಮ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕ' ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ

ಮಿತ್ರ ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎ.ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಸದ್ದುಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಒಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಮನಾರ್ಹ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಈ ಮಿತ್ರರ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಸಂಬಂಧಿಯಾದ 'ಡಾ.' ಡಿಗ್ರಿಯೊಂದರ ಹೊರತಾಗಿ ತಮಗೆ ಸೇರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಯಾವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಶ್ಲಾಘನೆಯ ಅಮಲಿಗೆ ವಶರಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಇವರ ನಿರ್ಮಲತನದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ನಿಜವೆಂದರೆ, ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಇವರು 'ಪರಾತ್ಮ ನಿಂದಾ ಪ್ರಶಂಸೇ----' ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುವ ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ ನಿಮಿತ್ತದ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಉದ್ದುದ್ದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಸಾಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ಬೋಧಪ್ರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರಲೆಂಬುದು ಭದ್ರ ಮನಸ್ಸಿನವರೆಲ್ಲರ ಶುಭಹಾರೈಕೆ.

ಮೈಸೂರು

೮.೬.೨೦೦೦ ಡಾ.ಎಂ.ಡಿ.ವಸಂತರಾಜ್

ನನ್ನ ಮಾತು

ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ಉತ್ತಮಿಕೆಯ ಸಾಧನ ಸೋಪಾನ ಮತ್ತು ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ಧರ್ಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವು ಮತವೆಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಾಲವೂ ಭಿನ್ನವೂ ಆಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ದೇವರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಾಣಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪೂಜೆ, ಆರಾಧನೆ ಉಪಾಸನೆ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ತವಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದುದು ದಕ್ಕದೆ ಹೋಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಸಂಪಾದನೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಹಾಗೂ ಅದೃಶ್ಯ ಶಕ್ತಿಯೊಂದರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬುಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಕುಸಿದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅರಿಯುವ ಕಾತರ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಯತ್ನ, ಪಾತ್ರ ಮಾತ್ರ. ಬದುಕು ಒಂದು ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯೆಂಬುದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ. ಏನಾದರಾಗಲಿ ಪ್ರೇಮ, ಸ್ನೇಹ, ದಯೆ, ಸೇವೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಪರೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೇ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗುಳಿದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಅರ್ಥವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ

ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪಿ ೀಳ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದ ಜೀವನದ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ದಪ ಣದು ಮ ಪರ್ ಕು ರಾು ಅನು ಬಾವಿತ ಲ್ಲಿ ಯ ಾವು ದಿ ಜಿಜ್ಞಾಸಿಯ ರದ.

ಬಾರತದ ರಾಜಕೀಯ, ದಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರಮುಖ ಜಾಗತಿಕ ದಪಣ ಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಜೈನದಪಣವು ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಅರ್ವಾಚೀನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಏರಿಳಿತ ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಪ್ಲವವನ್ನು ಕಂಡರೂ ಇದು ಜೈನದರ್ಮೀಯರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೆಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕುವಂತಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವನ್ನು ಅನವರತ ಬೀರುತ್ತಿರುವುದು ಅದರ ಚಿರಂತನತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕಲುಷಿತ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹೊಯಿಕೆರುವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಜೈನದಪಣವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಆಧುನಿಕತೆಯ, ಅಸಮಾನತೆಯ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಗಟ್ಟಿತನ-ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿನ ಸಡಿಲತನ ಚಿಂತಕರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಜೈನದಪಣದ ವು ನರ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗುವ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ದಿಢೀರ್ ಸುಖ, ಸಂಪತ್ತು, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಬಯಸುವ ಮಾನವ್ಯನ ಅವಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಗುಣಗಳಾದ ಸಾತ್ವಿಕತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಮತ್ತು ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಹಾರ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮಾತ್ರವು ರಕ್ಷಣ್ಯೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು. ಅಂತೆಯೇ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಳಿದು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬಹು ಪುರಾತನವಾದ ಜೈನದಪಣವು ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿ, ಗತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅದರ ವಿಪುಲವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ದಪಣ ಸಾಮಗ್ರಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಕಳಸ ದೀಪವಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಿಂಚುದು ಸರ್ವವಿದಿತ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಮತ್ತು ಉದಾರ ದಾನಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸ, ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪಟ್ಟಪಾಡು ಮತ್ತು ನಡೆದು ಬಂದ ರೀತಿ ನೀತಿ ಪ್ರತೀತಿಗಳತ್ತ ಕಣ್ಣುಹಾಯಿಸಿ ಅರಿಯಲೆತ್ನಿಸುವುದ ಇಂಡಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ವೈಚಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು

ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜೈನದರ್ಶನ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದ ಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಪಥದಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿ ವಿಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಬಲ್ಲದು. ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನಿರಾಕರಣೆಯೊಂದಿಗೇ ತೀರ್ಥಂಕರ ಬೋಧನೆಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನಿತ್ತುದು ಜೈನಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷ. ಜಿನಪ್ರಣೀತ ತತ್ತ್ವಗಳು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿವೆ, ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರಾವಕ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವಾದ ಅಹಿಂಸೆ ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪರಿಗ್ರಹ ಪಂಚಾಣುಗಳು ಸದಾಕಾಲಕ್ಕೂ ಬದುಕು ಸಂಗಾತಿಸೂತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಜೈನಧರ್ಮದ ಪರಂಪರೆಯೆಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದವರ ಪೈಕಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದವರು ಜೈನಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞ ಶ್ರೀಮದ್ ರಾಜಚಂದ್ರಜಿ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರ ತಾಯಿ ಜೈನಮುನಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಜನರು, ಜನಾಂಗದವರು ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಿನತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅನುಸರಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಪಂಗಡದವರಾದಾಗ್ಯೂ ಜೈನಧರ್ಮೀಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ, ಸಮುದಾಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಅರ್ವಾಚೀನ ಭಾರತನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು, ಕೀರ್ತಿಭಾಜನರು ಮತ್ತು ಜಾಗೃತರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆದ ಜೈನಧರ್ಮದ ಹಲವು ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿ (ಕೆ.ಎಂ.ಸಿ.)ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗನಿಮಿತ್ತ ನಾನಿದ್ದ ೧೨ ವರುಷಗಳು (೧೯೭೯–೧೯೯೧) ನಿಜಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅವಧಿ. ನಾನು ಅಂದಿನ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ನಡೆಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವು ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ದಾಖಲಾತಿ ಸಂಗತಿಗಳ ಸುಳಿವು ಹೊಳಹುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಆಗ ಉಂಟಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಗ್ಧಜನರು ತೋರಿದ ಮನ ಮಿಡಿವ ಅಂತಃಕರಣ ಅವರ್ಣನೀಯ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣೀಯ. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತೆರಳುವಾಗ ಅಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳುವಾಗ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಚಿತನನ್ನಾಗಿ

ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೇ 'ಧಾರವಾಡ-ಗದಗ-ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜೈನಶಿಲ್ಪಗಳು' ಲೇಖನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಶ್ರೀಮಠದ ಹೆಮ್ಮೆಯ 'ಗೊಮ್ಮಟವಾಣಿ' (ಸಂ:ಎಸ್.ಶಾಂತರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿ)ಯಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನವು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ (೧೯೮೨-೮೯) ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಇದರ ಇನ್ನೋರ್ವ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಆತ್ಮೀಯ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎನ್.ಅಶೋಕಕುಮಾರ್ (ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ) ಅವರು ಇದರ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಸುತ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 'ದಶಲಕ್ಷಣಪರ್ವ'ದ ಆಚರಣೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಿರದ ದುಂಡಸಿ, ಸೊರಟೂರು, ಶೀಲವಂತ ಸೋಮಾಪುರ, ಕಲಘಟಗಿ, ನವನಗರ, ಗುಡಿಗೇರಿ, ಛಬ್ಬಿ, ತಡಸ, ಉಪ್ಪಿನ ಬೆಟಗೇರಿ, ಹಲಗತ್ತೂರ ಮತ್ತು ಬಾಳಂಬೀಡ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಬರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಮೈಸೂರಿನ 'ಸಂಜೆ ಸಮಾಚಾರ' (ಸಂ: ಡಾ. ಹೆಚ್. ಸಿ. ಜಿಷ್ಣುವರ್ಮ) ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೧ ರಿಂದ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. 'ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಜಿನಾಲಯಗಳು' ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಖ್ಯಾತ ವೈದ್ಯರಾದ ಧನ್ಯಕುಮಾರ ಇಜಾರಿಯವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಬರೆದುದು. ಮತ್ತಿತರ ಲೇಖನಗಳು 'ಮಹಾವೀರ ವಾಣಿ' (ಸಂ. ಎಂ. ಎನ್. ಪಾಟೀಲ) 'ಜೀವನ ನಿರ್ಮಾಣ' (ಸಂ: ಬಸವರಾಜ ರಾಜಋಷಿ) ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು 'ತೀರ್ಥವಂದನಾ' ಹಾಗೂ 'ವೀರಮಾರ್ತಾಂಡ' (ಸಂ: ಡಾ. ಎಸ್.ಪಿ. ಪಾಟೀಲ) ವಿಶೇಷ ಪುರವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿದ್ದವು. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಸಾಗರೋತ್ತರವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುವಂತಾದರೆ ಜೈನಧರ್ಮವು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದದ್ದು ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಶತಕದಿಂದೀಚೆಗೆ ಬದಲಾದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೆತ್ನಿಸಿದೆ. ಅದರ ದಾಖಲಾತಿಯೇ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಹಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಮೂರ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರಿದ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತಿವೆ.

ಶುಭಪ್ರದರೂ, ಧರ್ಮೋಪಕರೂ ಮತ್ತು ಜಿನಜ್ಞಾನ ಪ್ರಧಾನರಾದ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಶ್ರೀಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಪೂಜ್ಯ ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ.

ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ 'ಮನದ ಮಾತು'ಗಳನ್ನು ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಆಡಿದ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಡಿ. ವಸಂತರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಸನ್ಮಿತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಡಾ.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ –

ನನ್ನ ಮನದಾಳದ ಶ್ರೇಯೋಭಿಲಾಷಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಮುನ್ನಡೆಸಿ ಪ್ರೀತಿವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಧಾರೆಯನ್ನೆರೆಯುತ್ತಿ ಸಂತಸಪಡುವ ಡಾ.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ– 'ಏಟಗಿಹಳ್ಳಿ' ಕುರಿತ ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಬಹುಶ್ರುತರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥನ್ ಅವರಿಗೆ–

ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಂದವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನಿತ್ತ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ರುತರಾದ ಸಂಗವಶಕ್ತಿ ಡಾ. ಬಿ.ನಂ. ಚಂದ್ರಯ್ಯ, ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿ ಸ್ನೇಹ ಸಿಂಚನಗೈಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಡಾ.ಎಸ್. ಪಿ. ಪಾಟೀಲ,ಪ್ರೊ.ಜಿ.ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ, ಡಾ.ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಡಾ.ವಿಮಲಜಪ್ಪಶೆಟ್ಟಿ, ನೀ.ಗಿರಿಗೌಡ, ಡಾ.ಹೆಚ್.ಸಿ. ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್, ಡಾ.ವಿಮಲನಿಂಕಟಪ್ಪ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರಜಶೇಖರ ಕಡಂಬ ಅವರಿಗೆ––

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸಗೈದ ಕುಮಾರಿ ಹೆಚ್.ಪಿ.ನಿತಿನ, ಕುಮಾರಿ ಹೆಚ್.ಪಿ.ಸಿಂಧೂರ ಮತ್ತು ಮಡದಿ ಹೆಚ್.ಎ.ಜಯಂತಿ ಅವರಿಗೆ ––

ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಆಫ್‌ಸೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಎಸ್.ಜ್ಞಾನಶಂಕರ್ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಹೃದಯ ಅಭಿಮಾನಿ ಓದುಗರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತಾನಂತ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಜನಮನದ ಜನಮನವಾಗಿ ದವರ್ಶೋಪರಿಯ ಸದಾ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲ್ಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

೨೧–೮–೨೦೦೦ ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎ.ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ್

ಮೈಸೂರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಮನದ ಮಾತು

ನನ್ನ ಮಾತು

೧. ಜಿನ ರತ್ರಿ

೨. ದಶಲಕ್ಷ ಣಪು ರ್ವ

೩. ಮಹ ರುಕ್ಷಿ ಶ್ರೀ ಕ ೂಷ್ಮಾಡಿನೀ ದೀ ವಿ

೪. ಜ್ಯೈ ನ ದರ್ಶನ ಮ ತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ

೫. ಚಾಘು ಂಡರಾಯ ನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಸ್ವಾದ ನಿ

೬ .ಬಾಳಿ ಬಿಳ ಗಿರು ಏಟ ಗನ್ನಳಿ

೭. ಜ್ಯೈ ನಕೇಂದ್ರ ಚಿಕ್ಕ ಹ ನಸೋಗಿ

೮. ಬಸ್ತಿಹ ಳಿರು ಶ್ರೀ ಗಿ ೂಮ್ಮಟ

೯. ಹು ಬ್ಬಳ್ಳಿರು ಜಿನಾಲ ರು ಗಳು

೧೦. ದಾರ ವಾಡ –ಗ ದಗ ಹ ಷಿರಿ ಚುಲ್ಲಿ ಗಳ ಜ್ಯೈ ನಶೀ ಗಳು

೧೧ . ಷಿಲೀ ಶ ಗಳ್ಲಲಿ ಜ್ಯೈ ನ ದರ್ಶ

೧೨. ಅತಿ ರು ದ ಮಹ ನಿರು ಶ್ರೀ ಸಿ.ಬಿ.ಎಂ. ಚಂದ್ರುರ್ಯ

೧೩. ಅಸೀ ಮ ದ ರ್ಶ ದೀಪಕ ಶ್ರೀ ಮ ದನಕೀಸರಿ

ಜಿನ ರಾತ್ರಿ

ನ ಂಬಿಕಿ ರು ೀ ಧೈ ಪತ್ವಿ ದ ಮ ೂಲ . ಬಾಪ ಬು ದು ರತಿರು ೀ ಆಚ ರ ಣೀರು ಉದ್ದೀ ಶ . ಅಂತಿರು ೀ ರು ಘು ಡಿ ಹ ಬ್ಬ ಹ ರಿದು ಪ ವ ೯ಗಳ ವಿಹಾರಾಷ್ಟ್ರೆ ರು ಾದ ರ ೂ ಸ್ಯೈತಿಕ ತೆರು ನಿಲ ಗ ಟ್ಟನ್ನು ವ ತ್ತು ಪ್ರಾ ದು ರ್ಭಾವ ವನ್ನು ವ ೂಡು ತ್ತು ದ ಆಗಿದಿ . ಅಂದ ಚಿಂದ ಆಮೋದ ಪ್ರ ಮೋದ ಮ ತ್ತು ಸು ಖ ಸ ಂತೋಷ ತ್ತು ಹ ಬ್ಬದಾಚ ಟಣಿರು ಗುರಿಗಳ ಲ್ಲೊಂದಾದ ರಿ ಆತ್ಮಾವಲ ೂಕ ನ ಮ ತ್ತು ದಾವಿ ೯ಕ ಐಶ್ಯೈದ ಚಿಂತ ನಿರು ಪ ವ ೯ದ ಗಹನ ತಿರು ಾದಿ.

ಹಿಂದ ೂ ಸ ಂಪ್ರ ದಾರು ದಲ್ಲಿನ ವಿಹಾಶಿವ ರಾತ್ರಿ ರು ಆಚ ರ ಣೀರು ಂತಿ ಜ್ಯೈ ನ ಸಂಪ್ರ ದಾರು ದಲ್ಲಿ ಜಿನ ರಾತ್ರಿ ರು ಮಹ ತ್ವಿತ್ತು ಸಾರ್ವ ತ್ರಿಕ ವಾಗಿ ಪ್ರ ಚಲಿತ ವಾಗಿಲ್ಲ ವಾದ ರ ೂ ಜ್ಯೈ ನ ಸ ಂಪ್ರ ದಾಯ ದಲ್ಲಿ ಅದು ತ ನ್ನದಿ ಆದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲಿ ಹಾಗ ೂ ವೈ ಶಿಷ್ಟ್ಯ ವನ್ನು ಪಡಿದಿರು ವದ ಗ ವ ನಾಹ ೯ವಾದು ದ.

ಅನಾದಿ–ಅನಂತ ವಿದು ಉದ್ಘೋ ಷಿಸಿರು ವ ಜ್ಯೈ ನ ಧ ಮ ೯ದ ತೀರ್ಥ ೦ಕ ರರ ಪ ರಂಪರೆಯ ಲ್ಲಿ ಮ ೂಲ ತ್ತು ರು ಷನ ವ ತ್ತು 'ಆದಿಬ್ರಹ್ಮ'ನಿಂದು ಪರಿಗ ಣಿತ ವಾಗಿರುವ ಅವ ಸ ರ್ಪಿಣಿ ಕಾಲ ದ ಪ್ರ ಥಮ

ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಶ್ರೀ ವೃಷಭದೇವನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ವೃಷಭದೇವನು ಯುಗದ ಆದಿಪ್ರವರ್ತಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕನಾಗಿ ಸತ್ಯ,ದಯೆ,ಅಹಿಂಸೆ,ಸ್ವಾರು,ನಿಯಮ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗ ಗುಣಗಳ ಮಹತ್ಕೋಶವಾಗಿ ಬೆಳಗಿದನು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಕ್ಷುಲ್ಲಕನಾಗಿದ್ದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ನಾಭಿರಾಜ–ಮರುದೇವಿಯರ ಗರ್ಭಸಂಜಾತನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಾಕೇತ ನಗರವೆಂಬಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದನು. ರಾಜಭೋಗದ ವಿಲಾಸಗಳ ಲೌಕಿಕ ಸುಖಲೋಲುಪತೆಗೆ ಈಡಾಗದೆ ತನ್ನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದಂತಹ ನೀಲಾಂಜನಾ ನೃತ್ಯಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಬದುಕು ನಶ್ವರತೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷಣಿಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನೆಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಹತ್ತಾರು ಭವಾವಳಿಗಳ ಪಥವನ್ನು ದಾಟಿದನು. ಅಲಹಾಬಾದಿನ ಹತ್ತಿರದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವನದ ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ತಪವಗೈದು ವೈರಾಗ್ಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಫಾಲ್ಗುಣ ಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶಿಯಂದು "ಪುರಿಮತಾಲ"ವೆಂಬ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹೀಗೆ ಪಡೆದ ಎತ್ತನ್ನು ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಗೋಮುಖ (ಗೋಮುಖ್ಯ) ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿಯರು ವೃಷಭದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಯಕ್ಷ ಯಕ್ಷಿಯರಾದರು. ವೃಷಭಸೇನರು ಗಣಧರರಾದರು. ತೀರ್ಥಂಕರನು ಸಮವಸರಣ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಶ್ರಮಣ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಧರ್ಮಪ್ರಭಾವನೆಗೈದನು.

ವೃಷಭದೇವನು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಮಾಘ ಬಹುಳ ಗಣಸೀಯ ತಿಥಿ ಚತುರ್ದಶಿ ಅಭಿಜಿತ್ ಮುಹೂರ್ತದಂದು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ಬೃಹತ್ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತನಾಗಿಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಕೈವಲ್ಯಪಡೆದ ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಜಿನರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪ–ತಪ–ಅರ್ಚನೆ–ಪ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗರಣೆ ಕೈಗೊಂಡು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವೃಷಭನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರನು ಶಿವನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ. ಶೈವ ಮತ್ತು ಜೈನ ಪರಂಪರೆಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಇದ್ದು, ತರುವಾಯ ಎರಡಾಗಿ ಶಿವೋಪಾಸನೆಯು ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ವೃಷಭನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಮತ್ತು ಶಿವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಈ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ವೇದ್ಯವಾಗುವಂತಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಉತ್ತಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಾಗಿದೆ. *

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮೀಯರು ಶಿವರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಭಾಸ ಪುರಾಣ'ವೆಂಬ ಹಿಂದೂಪುರಾಣದ ರೀತ್ಯ ಶ್ರೀ ವೃಷಭನಾಥನನ್ನು ಶಿವನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ –

ಕೈಲಾಸೇ ಪರ್ವತೇ ರಮ್ಯೇ ವೃಷಭೋದಯ ಜಿನೇಶ್ವರ।

ಚಕಾರ ಸ್ವಾ ಪಾರಂತ ಸರ್ವಜ್ಞ: ಸರ್ವಗ: ಶಿವ।

* ಜೈನವಾಙ್ಮಯ ಪರಿಶೋಧನೆ: ಬಿ.ಬಿ.ಮಹೀಶವಾಡಿ ೧೯೭೭, ಜೈನ ವಿಕಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ

ಮಹಾವೀರ ವಾಣಿ: ೧-೨-೧೯೯೧

ದಶಲಕ್ಷಣಪರ್ವ

'ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮೋಧರ್ಮ:' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವದಿಂದ ಮಾನವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಎಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆಯು ಅನಂತವಾದುದು. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಗಮಿಸಿದ ಪ್ರಪಂಚದ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವಬೋಧನೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ಮತ್ತು ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಬದುಕಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಏಕವಸ್ತುವನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದರ್ಶಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ 'ಅನೇಕಾಂತವಾದ'ವಾಗಲಿ, ತರ್ಕಮತಿಕಕ್ಕೆಡೆಮಾಡಿ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ 'ಸ್ಯಾದ್ವಾದ'ವಾಗಲಿ ಬಾಳಬಟ್ಟೆಯ ಪರಮಾಗವಾಗಿ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಜ್ವಲತೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುವಂತಾಗಿಸುವ ಸಮ್ಯಕ್ ದರ್ಶನ, ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಕ್ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವೆಂಬ 'ತ್ರಿರತ್ನ'ಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಯತಿಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ 'ಅನಗಾರ'ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಯೊರ್ವನ ಜೀವನಪಥವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವ ಸ್ಫಟಿಕ ಮಣಿಗಳಂತಿವೆ. ಇವು ಜೈನಧರ್ಮದ ಜೀವಾಳ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಪರ್ವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಶಲಕ್ಷಣಪರ್ವವೆಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತ್ವಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಾನವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಆಚರಣೆಯು ಕೇವಲ ಜೈನ ಮತೀಯರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. 'ಉದಾರ ಚರಿತಾನಾಂ ವಸುಧೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ' ಎಂಬ ಮಹೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಪರ್ವದಲ್ಲಿನ ತತ್ತ್ವಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸರ್ವಧರ್ಮೀಯರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗಗಳ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪರ್ವಗಳ ರಾಜ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಪರ್ಯೂಷಣ ಅಥವಾ ಪಜ್ಜುಷಣವೆಂದು ಅಪಭ್ರಂಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಈ ಪರ್ವವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಗ್ಗಿ, ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಮೊದಲಾದ ಆಮೋದಪ್ರಮೋದಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಂಬರಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ

ಆಸ್ವದ ಮಿುತ್ರವಿಲ್ಲ. ಪರಂತು ಊರು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಹೀರುವ ಸಂಭ್ರಮದ ತೀರು–ರಥೋತ್ಸವ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚಿತ್ರಸಂಸ್ಕಾರಪ್ರ,ದಿಗಳು ನಡಿಯುತ್ತವಲ್ಲಿ. ಬದಲಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾತಿಕೆ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನ ನೀಡುತ್ತದರು ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣ ಮನೋ.ಬಾವವನ್ನ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದಿ. ಇಂದಿನ ಅನೇಕ ಧೈಸಂಡು ಸವಸ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದಶಲಕ್ಷಣಗಳ ಆಚರಣೆಯು ಪರಿಹಾರವಸ್ನೊದಗುತ್ತದಿ. ಪ್ರತಿ ವರುಷವು .ಬಾದ್ರಪದಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾಘ ಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಿಂದ ಶುದ್ದ ಚತುರ್ದಶಿಯ ವರೆಗೆ (ಆಗಸ್ಟ್ – ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್) ನಿರಹೀರಲ್ಪಡುವ ಪರ್ವದ ಆಚರಣೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದಿ. ಆದರೆ ಈ ಪರ್ವವನ್ನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ .ಬಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಳೆಬೆಳೆಯು ಸಮೃದ್ಧವಾಗುವ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಡಿಸ್ಸುಭಿಕ್ಷತೆಯ ವಾತಾವರಣವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಜೈನ.ದವರ ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಶ್ರೀವೃಷಭನಾಥನು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸರ್ಪಿಣಿ ಕಾಲವು ಅಂತ್ಯಗೊಂಡು ಅವಸರ್ಪಿಣಿ ಕಾಲದ ಮೊದಲು ಪಾದದಲ್ಲಿ .ದಿವ್ಯಪ್ರವಚನವನ್ನ ಕೈಗೊಂಡಿದೂ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ. ಮುನಿವರರು ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತು ಗೃಹಸ್ಥರೊಡನೆ .ದಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತು ವಾಚನ, ಪ್ರವಚನ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಶ್ರವಣ ಪಠಣ, ಚರ್ಚೆ,ಗೋಷ್ಠಿ, ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದನ್ನ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದರು ಮೂಲಕ ನವಸ್ವಾದ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವರು. ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನಶಾಸನಗಳನ್ನ ರಕ್ಷಿಸುವನು ಶ್ರೀಗಣಪತಿ ಯೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ್ದು ಗಣೇಶೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಹ ಆಚರಿಸುವರಷ್ಟೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅತಿದ ವರ್ಣಿಷ್ಟರು ವರ್ಷಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವ್ರತ ನಿಯಮಗಳಾದ ಸುಗಂಧ ದಶಮಿ, ಕರ್ಮನಿರ್ಜರ,ತ್ರಿಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ವ್ರತ,ಚಂದನಷಷ್ಠಿ, ಅನಂತನವ್ರತ,ಲಬ್ಧಿವಿಧಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೋಷ ಸಪ್ತಮಿಯನ್ನ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸುವರಾಗಿ .ಬಾದ್ರಪದ ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರ ಮಾಸವಾಗಿದೆ.

.ಬಾರತೀಯ .ದಾರ್ಮಿಕ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರರಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾತ್ವಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ದಿವ್ಯಸೋಪಾನವಾಗಿರುವ 'ದಶಲಕ್ಷಣಪರ್ವದ ಆಚರಣೆ ಜೈನ.ರ್ಮದ ಮಹತ್ವಗಳಲ್ಲೊಂದು. .ಬಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶುದ್ಧ ತ್ರಯೋದಶಿಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ .ದರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಚರ್ಚೆಗಳಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾ, ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ದವ (ನಿರಭಿಮಾನತೆ), ಉತ್ತಮ ಆರ್ಜವ (ಮಾಯಾರಹಿತತೆ), ಉತ್ತಮ ಶೌಚ (ನಿರ್ಲೋಭವೃತ್ತಿ), ಉತ್ತಮ ಸತ್ಯ, ಉತ್ತಮ ಸಂಯಮ,

ಉತ್ತ ಪ ತಪ ಉತ್ತ ಪ ತ್ಯಾ ಗ, ಉತ್ತ ಪ ಆಕಿಂಚನ್ಯ (ಸ ಣ್ಣ ದೀನ ಉಳ್ಳ ಹಿಂಬ ಭಾವನ) ಮ ತ್ತು ಉತ್ತ ಪ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯ ಈ ಹ ತ್ತು ಗು ಣಗಳನ್ನ ಕು ರಿತು ಸ್ವ.ಡಿಸ ಮ ತ್ತು ಪ ಚನ-ಪ್ರವ ಚನ, ಉಪ ನ್ಯಾ ಸಾದಿಗ ಳು ಮ ತ್ತು ಗ್ರಹ ಣದ ಮುಖಾಂತ ರ ಜರು ಗು ತ್ತ ವ ಹ ಸಿಂದಸಿಯ ದಿನ ದಂದು ಕ್ಷ ಮಾವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಮು ಕ್ತಾ ಯ ಗೊಳ್ಳು ತ್ತ ದೆ

'ರಾಜಪ ರ್ವವಾದ ಇದನ್ನ ಪರು ಷಣಪ ರ್ವಮಿಂದ ಕ ರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮ ನ ಮನ ಗತಿ ಪ್ರಗತಿ ಉನ್ನ ತಿಸ ದ್ಗತಿಗೆ ಸೋಪಾನ ವಾದ ಇದ ರ ಆಚರಣೆಯ ನ್ನ ದಾಶ ನಿಕರು ಮತ್ತಕ್ಕೆ ಪ ಯ ಸಾರಿ ನಿರ ಪಿಸಿರ ಬೇಕಿಂದಿರು ಪ ರಾದ ರೂ ಆದು ನಿಕ ನಾಗ ರಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಯ ಪರೂ ಆಚ ರಿಸಲ ಸಾಧ್ಯ ದ.ಇದ ರ ಉಲ್ಲೇಖವು 'ಅಪಿಷಲ ದಶ.ದವ ೯. ರ ತ್ನಕರಂಡಕ ಶ್ರಾ ವಕಾಚಾರ ಪ ತ್ತು ತ ತ್ವಾ ರ್ಥ ಸೂತ್ರ ದಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕ ಂಡು ಬರು ತ್ತ ದೆ .

ದ ಪ ಣದ ಆವಶ್ಯಕತೆ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸ ಮಯಬಂದಲ್ಲಿ.ದ ಪ ಣದ ಅವಶ್ಯ ಕತೆಯು ಕ ಂಡು ಬರು ತ್ತ ದ. ಯ ಾತ್ರಿಕ ಬದು ಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳ ಲಿ ಬಸ ವಳಿದ ಬೇಸತ್ತಾ ಗ, ದು ಡಿಮೆ ಗಿ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯಫಲ ದೊರಕ ದಿದ್ದಾ ಗ ಮ ತ್ತು ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಉಡುಗಿ ಹೋದಾಗ .ದ ಪ ಣದ ಆಶ್ರಯ ವು ಬೇಕೆನಿಸು ತ್ತ ದ. .ದ ಪ ಣದ ಉದ್ದೇಶ ವಾದರ ೂ ಚಿತ ನ-ಮ ಂಥನಕ್ಕೆ ಪ ಾಡಿ ಶಿಸ್ತು - ಸಂಯ ಪ ಶು ದ್ಧಿಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕ ಲಿಸಿ ಸನ್ಮಾ ಗ ದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯು ವುದೇ ಆಗಿದೆ. ನೀರಸ ಪೆನಿಸಿದ ಬದು ಕು ಫಳಿಗೆಗಳತ್ತ ಆಸಕ್ತಿಯ ನ್ನ ಮ ೂಡಿಸು ತ್ತ ದಗಿದೆ.

ಪ ರ್ವದಾಚ ರಣೆಯು ಮ ನ ವನನ್ನ ಕ ತ್ತಲೆ ಯ ಪಬ್ಬಿ ನಿಂದ ಬೆಳ ಕು ಪ್ರ ಖತೆಗೆ, ಅಜ್ಞಾ ನದಿಂದ ಸು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮ ತ್ತು ಮಿಥ್ಯ ತ್ವ ದಿಂದ ಸ ಮ್ಯಕ್ತ್ವದೆಡೆಗೆ ಹ ಾಗ ೂ ಅಮೃ ತತ್ವ ದೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ .ದ ಪ ಣಸೋಪಾನ ವಾಗಿದೆ.ಪ್ರ ಗತಿಯ ನ್ನ ಬಯ ಸು ವವನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಊರ್ಧ್ವ ದೃಷ್ಟಿ ಯ ನ್ನ ಳ್ಳದ್ದಾ ಗು ರ ಬೇಕು ಗು ರಿಸಾದನೆಯ ಛಲ ವಿರಬೇಕು. ಹ ುಟ್ಟ ಪ ಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಯಾವು ದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನ್ನ ಆಯ ಮ ಾ .ದ ರ್ಮಿಯ ನಿಂದು ಪರಿಗ ಣಿಸಲ ಾಗ ದ. ಸತ್ - ಚಿತ್ -ಆನ ಂದ ಸ್ವ ರೂಪ ನಾದ ದಿವ್ಯಾ ತ್ಮ ನನ್ನ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ .ದ ಮ ಾಚರಣೆಯ ಲ್ಲಿ ತ ನ್ನನ್ನ ತಾನು ತೊಡ ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು . ಅಂತೆಯೇ .ದ ರ್ಮಾಚರಣೆಯು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಾ ರ ೂಪವು ಅಲ್ಲ ಪ ತ್ತು ದಿಷ್ಟಿಯ ಾ ರ ೂಪ ವಾದು ದಲ್ಲ ಹಿಡಬ ತ ಸ ಕ್ರಿಯ ಯ ಲ್ಲಿ ತೊಡ ಗ ಬೇಕು . ಬರ ಡಾದ ಜೀ ಪ ನದಲ್ಲಿ ಸ ದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನತೆಯಿ ಂದ ನವೋ ತ್ಸಾಹ ವು ಉಂಟಾಗು ವುದು . .ದ ಪ ವನ್ನ

ಷ್ಯ ಷಹಾರು ಅಥವಾ 'ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ' ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಚಯ ಅಥವಾ ಭಾವಾತ್ಮಕ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ತತ್ವಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದುವೆಂತಲೂ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಆಚರಣೆಯು ಕ್ಲಿಷ್ಟತರವಾದುವೆಂತಲೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಭಾವಿಸಿದಷ್ಟು ಕಠಿಣವೇನಲ್ಲ. ಸುಧಾರಣೆ ಅಥವಾ ಸರಳೀಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಗಳಾದ ಸತ್ಯ ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಭಾವಿಸಿದಷ್ಟು ಕಠಿಣವೇನಲ್ಲ. ಸುಧಾರಣೆ ಅಥವಾ ಸರಳೀಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಗಳಾದ ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಅಹಿಂಸೆ, ಅಪರಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಶ್ರಾವಕರು (ಗೃಹಸ್ಥರು) ಆಚರಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಮುನಿವರ್ಯರು ಆಚರಿಸಿದಾಗ ಮಹಾವ್ರತಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮನಃ ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನು ಬುದ್ಧಿ- ಮನಸ್ಸು- ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಸಂಗಮವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಉನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಜೈನಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ದಯಾ ಮೂಲೋ ಧಮ್ಮೋ'(ದಯೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವು), 'ಚಾರಿತ್ತಂ ಖಲು ಧಮ್ಮೋ', 'ದಂಸಣ ಮೂಲೋ ಧಮ್ಮೋ', 'ಸದ್ದೃಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನವೃತ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಂ', 'ಧರ್ಮಂ ಕರ್ಮ ನಿಬರ್ಹಣಂ' ಮತ್ತು 'ವತ್ಥು ಸಹಾವೋ ಧಮ್ಮೋ' ಮುಂತಾಗಿ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಾಕಾರ, ನಿರ್ಮೋಹಿ, ನಿರಂಜನ, ಅಯೋನಿಜ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯು ಅನೇಕರ ವಾಂಛೆಯಾದರೂ ಧರ್ಮಪಾಲನೆಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಆನಂದಪ್ರಭೆಯ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದರ್ಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ದಾರ್ಶನಿಕರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಶಕ್ತ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಸಕಲ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಹಾತ್ ತೀರ್ಥಂಕರನೇ ಸರ್ವ ಆರಾಧಕನು.

ನಿರ್ಮಲ ವಾಣಿ, ಶುದ್ಧಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಕಾಯಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಆಲೋಚನೆಗಳು ತನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸಕಲ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ; ಭ್ರಾತೃತ್ವ – ಬಂಧುತ್ವಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ಅನೇಕ ನಿರಂತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅಧಃಪತನವೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ದೃಢೀಕರಿಸಿರುವರು. ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಭೌತಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ತರುವ ಸದಾಚಾರ, ಸ್ವಾಧೀನ ಸ್ವಾಧೀನರು, ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಂತಹ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಚಿರಂತನದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇಘು ಗಳು ಸಮು ಸ್ವರು ಸ್ವರೂಪಿ ಜ್ಯೈನ,ದವ ೯ದ ತಿರು ಳಾಗಿದೆ. ಸ ರ್ವಾದರ್ಶೀಯ ಘ್ರಾ ಮ ತ್ತು ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಜ್ಯೈನ,ದವ ೯ಘು ಸತ್ಯಾ ೯ದರು ,ದಮು ೯ವಾಗಿದೆ.

ಜ್ಯೈನ,ದವ ೯ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ಅನೇಕ ಆದಾರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದಶಲಕ್ಷಣಪರ್ವ ಕುರಿತಂತೆ ವಿಸ್ತಾರಘು ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯ ೯ ಉಮಾಸ್ವಾಮಿ (ಉಮಾಸ್ವಾತಿ)ಯು ಮ "ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರ "ವೆಂಬ ಮೋಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರ ರಚಿಸಿರುಲ್ಲಿಹ ತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮು ನಿದವ ೯ವನ್ನ "ಯತಿದವ ೯ ದಶ ಘಿ:ಂ" ಎಂಬ ದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾಘಣದಿ ಆಚಾರ್ಯ ೯ರು "ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಸಮುಚ್ಚರು "ದ ಚರಣಾನುಯೋಗ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರ ,ದವ ೯ವನ್ನ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಅನಗಾರ ,ದವ ೯ವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರವರ ಸಮಂತ ,ಬದ್ರಾಚಾರ್ಯ ೯ರು "ರತ್ನಕರಂಡಕ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ " ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪರವತ್ರ್ಘಾ ಭ್ಯಕ್ಷು. ಅನಂತವತಿ ಅಮ್ಮನವರ "ಅಪೋಲದಶ್ರದವ ೯"ವಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮಘುರಾಣ ಹಾಗೂ ಆದಿಘುರಾಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ದಶಲಕ್ಷಣದವ ೯ದ ವಿಸ್ತೃತ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿದೆ. ಅಮೃತಚಂದ್ರ ಆಚಾರ್ಯ ೯ರು "ಘ್ರು ರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯುಪಾಯ"ದ ಮಾಜವ ಸಾರಾದ ತೀರ್ಥಂಕರರು ತಮ್ಮ ಬೋ,ದನೆಗಳನ್ನ ಅಲ್ಲಿ ನೆರಿದ ಆಚಾರ್ಯ ೯ರಿಗೆ ಅರುಹಿದರು. ತದನಂತರ ಆಚಾರ್ಯ ೯ರು ಆ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನ ಶ್ರಾವಕರಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಅಘು ಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಸ್ವಾ,ಧ್ಯಾಯ ವಿನಿಸಿಕೊಳ್ಳುಘುದು.ಇದರಿಂದಗಿ ಬದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಸಂಗವವಾಗಿ ಹೃದಯ,ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಚೇತನಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗುಘುದು.

ದಶ ಪದದ ವಿಶೇಷ

ದಶಲಕ್ಷಣ ,ದವ ೯ದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಚಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಆಲೋಚನೆಗಳಿವೆ. ಬದುಕಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತಾರ್ಕಿಕ ವಿವೇಚನೆ, ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ, ಅಂತರಾರ್ಥ ೯ಮ ಥಿತಾರ್ಥ ೯ಗಳು ಹುದಗಿವೆ.

ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾಶ ಹಿಬ ಅಂಕಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಘುಯು ಮತ್ತು ಸಯೋಗಪದವಾಗಿ ಬಳಸುಘುದುಟು. ಅಂತಿಯೇ ಘ್ರಾರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ, ಆಗ್ನೇಯ, ನೈರುತ್ಯ, ಈಶಾನ್ಯ, ವಾಯುವ್ಯ, ಊರ್ಧ್ವ ೯ಮತ್ತು ಅಧೋ ಎಂಬ ದಾಗಿ ದಶ ದಿಕ್ಕುಗಳು,ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ದಶಮಿ ತಿಥಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಟ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ದಶರಥನು, ಪರಿಮಳ ಮತ್ತು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನ ಬೀರುವ ದಶಾಂಗಗಳು, ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯಾದ ದುರ್ಗೆಯು (ದಶಭುಜೆ), ವೇದಾಂತ ,ದವ ೯ದಲ್ಲಿ ,ಬಗವಂತನ ಲೀಲಾವತಾರಗಳ

ವರ್ಣಿಸಿರುವ ದಶಾವತಾರಗಳು ಮತ್ತು ದೇವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ 'ಅತ್ಯತಿಷ್ಠತ ದಶಾಂಗುಲಂ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಮಹಾನ್ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ರಾವಣನ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು ದಶಶಿರನೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಶುಭ್ರ ನೀಲಾಕಾಶದತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಾಗ ಗೋಚರಿಸುವ ಮಹಾನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ದಶಸ್ಥಾನದ ನಕ್ಷತ್ರವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ, ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶೋಭೆ–ಸೌಂದರ್ಯ ನೀಡುವ ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ, ಚರ್ಮ, ಮನ, ವಾಕ್ ಬಲ, ಕಾಯ ಬಲ, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಆಯುಷ್ಯವೆಂಬ ದಶಪ್ರಾಣಗಳು, ಆತ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಿದ್ಧ, ಶತ್ರು, ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಯೋಗಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ನಿರ್ವಾಣ, ನಂದೀಶ್ವರ, ಚೈತನ್ಯ, ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಾಣ ಗುರುವೆಂಬ ದಶಭಕ್ತಿಗಳು ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಪಾಖಂಡ, ಕುಲ, ಗಣ, ಸಂಘ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಚಾರಿತ್ರ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿಕಾಯವೆಂಬ ದಶಸ್ಥಾನಗಳು ಹಾಗು ಶತಯೋಜನ ಸುಭಿಕ್ಷತ, ಆಕಾಶಗಮನ, ಅಹಿಂಸಾಪಾಲನ, ಆಹಾರರಾಹಿತ್ಯ, ಉಪಸರ್ಗರಾಹಿತ್ಯ, ಚತುರ್ಮುಖತ್ವ, ಸರ್ವವಿದ್ಯೇಶ್ವರತ್ವ, ಛಾಯಾಭಾವ, ಪಕ್ಷ್ಮಸ್ಪಂದರಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ನಖಕೇಶ ವೃದ್ಧ್ಯಭಾವವೆಂಬ ದಶಘಾತಿಶಯಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜನ್ಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ಬೆವರಿಲ್ಲದ ಶರೀರ, ಮಲ ಮೂತ್ರರಾಹಿತ್ಯ, ಶ್ವೇತರಕ್ತತ್ವ, ಸಮಚತುರಸ್ರಸಂಸ್ಥಾನ, ಅನಂತ ವೀರ್ಯ, ವಜ್ರವೃಷಭನಾರಾಚ ಸಂಹನನ, ಸುರೂಪ, ಸೌಗಂಧ್ಯ ಸುಲಕ್ಷಣತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯಹಿತವಾದಿತ್ವವೆಂಬ ದಶಗುಣವಿಶೇಷಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಉತ್ತಮವೆಂಬ ಪದವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಊರ್ಧ್ವಸ್ತರದ ಎತ್ತರವಾದ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ವರೂಪ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅತಿಶಯವಾದ ದಶಲಕ್ಷಣಗಳು ಉತ್ತಮ ಪದವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ.

ಜೈನ–ವೈದಿಕ

ಮನುಮಹರ್ಷಿಯು ವೈದಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಧೃತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ದಮ, ಅಸ್ತೇಯ, ಶೌಚ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಧೀ, ವಿದ್ಯಾ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಕ್ರೋಧ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು ದಶಲಕ್ಷಣ ಪರ್ವದಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾ, ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ದವ, ಉತ್ತಮ ಆರ್ಜವ, ಉತ್ತಮ ಶೌಚ, ಉತ್ತಮ ಸತ್ಯ, ಉತ್ತಮ ಸಂಯಮ, ಉತ್ತಮ ತ್ಯಾಗ, ಉತ್ತಮ ತಪ, ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ

ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾ ಮಾರ್ದವಾರ್ಜವ ಶೌಚ ಸತ್ಯ ಸಂಯಮ !

ತ ಪಾಸ್ತಾ ಗಾಕಿಂಬಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರು ರ್ಾಣೆ ದಮು ೯ !!

ದಶಲಕ್ಷ ಣಾಗಳು

ಉತ್ತ ಪ ಕ್ಷ ಮಾ

ರಾಗದ್ವೇಷ ರ ಹಿತ ವಾದ ಬದು ಕೇ ನಿಜವಾದ ಬದು ಕು. ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ತಾಳ್ಮೆ ರು ದಯ ಷೇ ಉಳಿಯು ತ್ತ ದೆ. ರೋಷ -ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಗು ರಿಯಾ ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮೋಕ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರಶೂನ್ಯನಾಗು ವನು; ಮ ನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿಮಿ ತತ್ವ ಕಳೆದು ಗೊಳ್ಳು ತ್ತ ದೆ. ವಿಶ್ವಾ ಮಿತ್ರ, ದು ರ್ವಾಸ ಪ ತ್ತು ಜಮ ದಗ್ನಿ ಮು ಂತಾದ ತ್ತು ರಾಣ ತ್ತು ರುಷರು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟ ರಾಗಿ ಎಸಗಿದ ದು ರಂತಗಳು ಅನೇಕ. ಕ್ರೋಧದಲ್ಲಿ ಇತ ರ ಉತ್ತ ಪ ದಶಲಕ್ಷ ಣಾಗಳಲ್ಲಿರು ಂತೆ ಅನ ಂತಾನು ಬಂಧೀ, ಅಪ್ರ ತ್ಯಾಖ್ಯಾ ನ, ಪ್ರ ತ್ಯಾ ಖ್ಯಾ ನ ಪ ತ್ತು ಸಂಜ್ವಲನವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ವಾದ ಭೇದಗಳುಂಟು. ಸಹ ನೆ ಮ ತ್ತು ಶಾಂತಿಯಿ ಂದ ಪ ನುಷ್ಯನ ಎಂತಹ ದ ಬ್ಬಾರ ಬರ್ಬರ ಪ್ರ ಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಎದು ರಿಸಲು ಸ ಪ ರ್ಥನಾಗು ವನು. ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಮ ಪ ತೆ, ಮ ಪ ಕಾರ, ದ ಯೆ , ಕ ರುಣೆ ಮ ತ್ತು ಅನು ಕಂಪವನ್ನು ಪ್ರ ತಿಯೊಬ್ಬ ನೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. ಕ್ಷ ಮೆ ಯೆ ಂಬು ದು ದು ಬ್ಬಲ ತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರ ದೆ ವೀರ ನ ಭೂ ಷ ಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆತ್ಮ ನ ಸ್ವ ಭಾವ ವಾಗಿದೆ. ಭ ರ್ತೃ ಹ ರಿಯು ತ ನ್ನ ನೀತಿ ಶ ತದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ವೇ ತಂದೆ, ಕ್ಷ ಮೆ ಯೇ ತಾಯಿ , ಶಾಂತಿಯೇ ಪತ್ನಿ, ಸ ತ್ಯವೇ ಸ್ನೇಹಿತ, ದ ಯೆ ಯೇ ಸ ಹೋದರಿ, ಸಂಯ ಪ ವೇ ಸೋದರ, ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಹಾಸಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ಗಳೇ ವ ಸನ ಪ ತ್ತು ಜ್ಞಾ ನ ಪೇ ಅಮೃತವೇ ಭೋ ಜನ ವೆಂದು ತಿಳಿಸಿರು ವ ನು. ಭ ಗವಾನ ಶ್ರೀ ವ ರ್ಧಮಾ ನ ಮಹಾವೀರ, ಏಸು ಕ್ರಿಸ್ತ, ಗೌತ ಪ ಬು ದ್ಧ ಮ ತ್ತು ಪಾಹ ಪ ದ್ ಪೈ ಗಂಬರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಮಹಾನ ಶಾಂತ ಪ ೂರ್ತಿಗಳಾಗಿರು ವರು. ಕ್ಷ ಮಾ ವ ೂರ್ತಿಗ ಳಿಗೆ ಸುಖ, ಶಾಂತಿ, ಸಮೃ ದ್ಧಿ ವ ನ, ಸ ನ್ಮಾ ನ, ತೀರು ಗಿ ವೈ ರಿಗಳು ದೂರ ವಾಗು ವರು. ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಸ ಪ ನಾದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ .

ಸ ಜ್ಜನ ಪ ತ್ತು ದು ರ್ಜನ ರ ಕೋಪವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸು ತ್ತಾ ಹೀಗೆ ವ್ಯಾ ಖ್ಯಾ ನಿಸಲಾಗಿದೆ

" ಉತ್ತ ಪ ರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ ರೆ ಒಂದು ಕ್ಷ ಣಮಾ ತ್ರ ಇರು ತ್ತ ದೆ,
ಮ ಧ್ಯ ಪ ರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ ರೆ ಎರ ಡು ಘ ಳಿಗೆ ಇರು ತ್ತ ದೆ,
ನೀ ಚ ರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ ರೆ ರಾತ್ರಿ ಹ ಗಲು ಇರು ತ್ತ ದೆ
ಚಾಂಡಾಲ ರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ ರೆ ಅಮರ ಣಾಂತ ಇರು ತ್ತ ದೆ. "

ಸ್ತ್ರೀಯು ಕ್ಷಮೆಯ ಆಗರ, ತಾಳ್ಮೆಯ ತಾರಾದೇವಿ ಸಹನೆಯ ಸೀತೆ, ಶಾಂತಿಯ ಶ್ಯಾಮಲೆ, ಮೃದುತ್ವದ ಮೃಣಾಳಿನಿ, ಸ್ಥೈರ್ಯದ ಸೈರಂಧ್ರಿ, ಸಮಾಧಾನದ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರೇಮದ ಪುತ್ಥಳಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಾರ್ವತಿ, ಕೋಮಲತೆಯ ಕೋಮಲೆ, ಕರುಣೆಯ ಕಮಲೆ, ಅನುಕಂಪದ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ ದಯೆಯ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ, ಸ್ನೇಹದ ಜಾಹ್ನವಿ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರತೆಯ ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಕೆಯ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ದವ

ವಿನಯ, ಸೌಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಮೃದುತ್ವವು ಪ್ರಗತಿಯ ಸೋಪಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಅಹಂಕಾರಿ ಅಥವಾ ದುರಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವಯಂ ವಿನಾಶವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಮದವೆಂಬ ವೈರಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮೆಯೆಂಬ ಅಂಕುಶದಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಸದಾಚಾರ ಸ್ವರ್ಗದ ಸಿರಿಸಂಪತ್ತು ತನಗೆ ತಾನೇ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟ ಮದಗಳಾದ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮದ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನೆಂಬ ಮದ, ದೈಹಿಕ ಇಲ್ಲವೇ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮದ, ಅಧಿಕಾರ ಅಜ್ಞಾನದ ಮದ, ತಪಸ್ಸಿನ ಮದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಶರೀರ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮದದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅವನತಿಯ ಅಂಚನ್ನು ತಲುಪುವನು.

ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಆಡುವ ನುಡಿಯು ಮೃದುವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಕಲರನ್ನ ಸಮಾನದೃಷ್ಟಿ-ಸಮತಾಭಾವ ಮತ್ತು ಮಿತಭಾಷಿಗಳಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಕೂಡಿಯಿರುವುದು. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ, ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನ ತೋರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಕಠೋರ ಭಾವನೆಯು ಕರಗಿಹೋಗಿ ಕೋಮಲ ಭಾವವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮ್ಯಕ್ ದರ್ಶನದ ಅಂಗ ಮತ್ತು ದಯಾಧರ್ಮದ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಧನ, ರೂಪ, ಜ್ಞಾನ, ವಿದ್ಯೆ, ಚಾತುರ್ಯ ಮತ್ತು ಜಗನ್ಮಾನ್ಯತೆ ಅಮಿತವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಉತ್ತಮ ಆರ್ಜವ

ಕಪಟರಹಿತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾಗಿರಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಾರ-ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗೆ ಎಂದೂ ಆಸ್ಪದವನ್ನು ನೀಡಬಾರದು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡಬೇಕು. ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದ ಸರಳ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹತ್ವವಾದ

ಶುಭಚಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜ್ಞಾನಾರ್ಣವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಜವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವರು. ಆರ್ಜವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಚಿಂತೆ ವ್ಯಾಕುಲತೆಗಳು ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ತಕ್ಷಣ ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಧೂರ್ತರ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು. ದುರುಳರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅರ್ಥೈಸಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಧೂರ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ತೆರನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ –

ಮುಖ ಪದ್ಮದಲಾಕಾರಂ
ವಾಚ ಚಂದನ ಶೀತಲಾ
ಹೃದಯಃ ಕರ್ತರೀ ತುಲ್ಯಂ
ತ್ರಿವಿಧಂ ಧೂರ್ತ ಲಕ್ಷಣಂ॥

ಯಾವಾಗಲೂ ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಯಾವುದೇ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಸಗಬಾರದು. ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿ ಕಾಣಬಾರದು. ಅದರ ಬದಲು ಋಜುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಂತರಾತ್ಮವು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ಶೌಚ

ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸಮಷ್ಟಿ ರೂಪವಾದ ಶುಚಿತ್ವದಿಂದ ಲೋಭ ಕಷಾಯವು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸೆಗೆ ಮಿತಿಯುಂಟಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವ (ಜಂತು) ನಾಗದೆ ಜಿನನಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ತನ್ನದಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕುರಿತು ಮಮತೆ-ಮಮಕಾರ, ಭ್ರಾಂತಿ-ಭ್ರಮೆ, ಆಸೆ-ಅಭಿಲಾಷೆ ಮತ್ತು ಮೋಹ-ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇವುಗಳು ಲೋಭದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ರಾಗ-ಅನುರಾಗ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರೇಮ ಎಂಬವು ಇತಿಮಿತಿಗೊಳಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಕ್ರೋಧ, ಮಾಯಾ, ಲೋಭ, ಮಾನ, ಅರತಿ, ಶೋಕ, ಭಯ, ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ಸ್ತ್ರೀವೇದ, ಪುರುಷವೇದ, ನಪುಂಸಕವೇದ, ರತಿ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ ಹೀಗೆ ೧೩ ರಾಗಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದರಿಂದ ತನುಮನಗಳೆರಡೂ ಶುಭ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತನು ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿರುವನು. ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅಪಮೃತ್ಯುಗಳಿಗೆ ಲೋಭವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇರುವೆಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಧಾನ್ಯ, ದುಂಬಿಗಳು ಸಂಚಯಿಸಿದ ಮಧು ಮತ್ತು

ಲೋಭಿಯು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತು ಇತರರ ಪಾಲಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆಚಾರ್ಯ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕರು 'ರಾಜವಾರ್ತಿಕ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜೀವನಲೋಭ, ಆರೋಗ್ಯಲೋಭ, ಇಂದ್ರಿಯ ಲೋಭ ಮತ್ತು ಉಪಭೋಗ ಲೋಭವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಎರಡೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಶುಭಭಾವನೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ಸತ್ಯ

ಆಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಥ್ಯ, ಖಚಿತತೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗಳಿರಬೇಕು. ಮಾನಸಿಕ ಸತ್ಯ, ವಾಚಕ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಕ ಸತ್ಯವೆಂಬದಾಗಿ ಮೂರು ಸತ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಿಜವನ್ನು ನುಡಿಯುವಾಗಲೂ ಇತರರ ಮನಸ್ಸು ನೋಯದಂತೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕು. ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಗತಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು. ಇದು ಇಹ ಪರದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ನ ಬ್ರೂಯಾತ್
ಸತ್ಯಮಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಿಯಂ ಚ ನಾನೃತಮ್ ಬ್ರೂಯಾತ್

ಅಲ್ಲದೆ ಜೈನಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಹತ್ತು ಮುಖಗಳ ಪ್ರಮುಖತೆಯನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ; ಜನಪದ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸತ್ಯ, ರೂಪ ಅಥವಾ ಯಥಾರ್ಥ ಸತ್ಯ, ಭಾವ ಅಥವಾ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಮಾ ಸಾಮ್ಯ ಅಥವಾ ಹೋಲಿಕೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದರಿಂದ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಾದರಗಳಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಉತ್ತಮ ಸಂಯಮ

ಚಂಚಲ ಸ್ವಭಾವದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರನಾಗಬೇಕು. ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ ಚಿತ್ತಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನಾ ದುರಂತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯ, ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ, ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ, ರಸನೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯ ಎಂಬ ಐದು ವಿಧಗಳ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಯಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ಸಂಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧನೆಯತ್ತ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ದುಡಿಯಬೇಕು. ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಚಿತ್ತಸ್ಥಿಮಿತತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡು ಅತಂತ್ರನಾಗುವನು. 'ಸಂಯಮವೇ ಜೀವನ' ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು, ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ತಪ

ಆಚಾರ್ಯ ಉಮಾಸ್ವಾಮಿರುವರು 'ತತ್ವಾರ್ಥ ಸೂತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯತಪ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗ ತಪವೆಂಬ ಎರಡು ಭೇದಗಳ ತಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಬಾಹ್ಯ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಶನ, ಅವಮೋದರ್ಯ, ವೃತ್ತಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯಾನ, ರಸಪರಿತ್ಯಾಗ, ವಿವಿಕ್ತ ಶಯ್ಯಾಸನ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ್ಲೇಶ ವೆಂಬ ಭೇದಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಅಂತರಂಗ ತಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ವಿನಯ, ವೈಯಾವೃತ್ತ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ವ್ಯುತ್ಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಭೇದಗಳನ್ನ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತತೆಯನ್ನ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕಾಯಕ್ಷಮತೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾಯಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣಾ ಮನೋಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಚಿತ್ತ ಸಮಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸ್ವಾತ್ಮಿಕಾಚಾರಣೆಯು ಮಾಡುವುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಎಂತಹ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳು ಎದುರಾದರೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುನ್ನಗ್ಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಹನೀಯ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ತಪದಿಂದ ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಾವರಣ, ದರ್ಶನಾವರಣ, ಮೋಹನೀಯ, ವೇದನೀಯ, ಅಂತರಾಯ, ಆಯುಷ್ಯ, ನಾಮ ಮತ್ತು ಗೋತ್ರ ವೆಂಬವು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತವೆ. ಮುನಿಗಳು ವ್ರತ, ಸಮಿತಿ, ಗುಪ್ತಿಗಳನ್ನ ಪರಿಪಾಲಿಸಿ " ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಂ ಪರಮಂ ತಪಃ " ವೆಂಬದಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು.

ಉತ್ತಮ ತ್ಯಾಗ

ಪರರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನ ತ್ಯಜಿಸುವವನು ಸದಾ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು. ದಾನ, ಧರ್ಮ, ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುವನು. ಧನವನ್ನ ಸಂಚಯಿಸಿದರೆ ಪರರಿಗೆ ಮಾಡುವವನು ಪಾಪಿಷ್ಟನಾಗುವನು. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನನ್ನ ಭೋಗಿ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗಿ (ಯೋಗಿ) ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುವವನು, ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವವನು, ಪ್ರವೃತ್ತ –ಅಲಿಪ್ತ – ಬಹಿರ್ಮುಖತ್ವ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು ಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಪರಿಗ್ರಹ ರಹಿತನಾಗಿ ನಿವೃತ್ತ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಅಂತರ್ಮುಖತ್ವ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು ಯೋಗಿಯೆಂದಾಗುವನು. ದಾನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಅಡಕಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ : ದಾತ (ಕೊಡುವವನು) ಮತ್ತು ಪಾತ್ರ (ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು).

ದಾನಮಾಡುವವನು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ದಾನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರದಾನ, ಶಾಸ್ತ್ರದಾನ, ಭೇಷಜ (ಔಷಧ) ದಾನ ಮತ್ತು ಅಭಯದಾನವೆಂಬದಾಗಿ ಪರಿಭಾಗಿಸಿವೆ. ಇತರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೂ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ವಿದ್ಯಾದಾನವು ದಾತೃ–ಪಾತ್ರಗಳಿರ್ವರಿಗೂ ಸುಖ

ಸಂತೃಪ್ತಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹುದು. ದಾನವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ರಹಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಯಸೇನರು ತಮ್ಮ " ಪ್ರವಚನ ತಾತ್ಪರ್ಯವೃತ್ತಿಸಾರ " ಎಂಬ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಗ್ರಹಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಂತರ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದೇ ತ್ಯಾಗವೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ದಾನ ಹೀನರಾದ ಜನರನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವನು:

> ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಸುಳ್ಳರಿಗೆ ದಾಳ್ಳರಿಗೆ ದಾಂಬರಿಗೆ
>
> ಸುಳ್ಳು ಗೋರುವರಿಗೆ ಕೊಡುವವರು ಭವಕ್ಕೆ
>
> ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಕೊಡರು ಸರ್ವಜ್ಞ ॥

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸದಲ್ಲಂತೂ ಭಗವಾನ್ ಬಾಹು ಬಲಿ, ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣ, ತ್ಯಾಗ ವೀರ ಸಿಬಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮತ್ತು ದಧೀಚಿಯಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪರಿಗ್ರಹ ರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ಅಕಿಂಚನ್ಯ

ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಮಕಾರ ಭಾವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ, ಅನಂತ ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವುದೇ ಅಕಿಂಚನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ದುರಾಶಾಭಾವವುಳ್ಳವನು ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ವಸ್ತುವು ದೊರಕದಿದ್ದಾಗ ನಿರಾಶೆಗೊಳಗಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಿತನಾಗುವನು. ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನರಿತು ಪಡೆದುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸತ್ಯ-ಮಿಥ್ಯೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ಅರಿವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹ ಪರಿಮಾಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಅತಿವಾಹನ, ಅತಿಸಂಗ್ರಹ, ವಿಸ್ಮಯ, ಲೋಭ ಮತ್ತು ಅತಿಭಾರವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಲೋಭ, ರತಿ ಅರತಿ ಶೋಕ, ಭಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಹಾಸ್ಯ, ಪುರುಷವೇದ, ಸ್ತ್ರೀವೇದ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ವೇದವೆಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿಧದ ಅಂತರಂಗ ಪರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ (ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ, ತೋಟ), ಮನೆ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಿನ್ನ, ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ದಾಸಿ, ದಾಸ, ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೊರಾದುದಾಗ ಇತಿಮಿತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಯಮ್ಯುವ ಧರ್ಮ ಇದಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನದ ದರ್ಶನ ಮಾಗಿದೆ. ಪತಿ, ಸತಿ, ಸುತ ಧನ ಧಾನ್ಯಾದಿ ಚಿಂತನವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು.

ಉತ್ತ ಪ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯ

ನಿಜಾತ್ಮ ನ ಸ್ವರ ೂಪ ವನ್ನು ಅರಿಯ ಬೇಕಾದ ರೆ ಶೀಲ ಡ ಮಹ ತ್ವ ವನ್ನು ಪ ನಗಾಣಬೇಕು. ಮಾಗಿಗ ಳು ಮ ತ್ತು ಮಿ ಕ್ಷರು ದೇಹ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಆತ್ಮ ಸು ಖಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶ ಸ್ತ್ಯವನ್ನೀಯು ಪರಿಂದು ‘ ಭ ಗವತೀ ಆರಾಧ ನಾ’ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ ಾಗಿದೆ. ಸ್ವ ಶೇಂದ್ರಿಯ ಸು ಖಗ ಳಲ್ಲಿ ಶೀತ, ಉಷ್ಣ , ಕ ಠೋರ, ಮೃದು , ರ ೂಕ್ಷ , ಜಿಗು ಟು,ಹ ಗುರ ಮ ತ್ತು ಭಾರ ಮಿಬ ದಾಗಿ ಎಂಟ ಭಿದ ಗಳನ್ನು ಗು ರು ತಿಸಲ ಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ್ ಸು ಖಾಹಿತ್ಯ ವೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯ. ಮು ರು ತ್ತನಾಗ ಡಿ ಮ ತ್ತು ಅನು ರಾಗ ಬಾಧಿತ ನಾಗ ದೆ ಇರ ಬೇಕು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯ ಮೆದ ರ ವಿವಾಹ ನಿಷಿದ್ಧ ಮೆದು ಅಥ ್ವಲ್ಲ. ಸ ಯು ಮಿಯ ಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳ ಪ ಲೆ ನಿಯು ಂತ್ರಣವನ್ನು ಹ ೂಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸು ತ್ತ ದಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವನ್ನು ಅನು ಸರಿಸು ತ್ತ ದರಿಂದ ದೇಹ ವನ್ನು ಬಲ , ಉತ್ಸುಕತೆ, ಚು ರು ಕತನ ಪ ತ್ತು ನಿರ ೋಗತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತ ದ. " ಮೀರ್ಯ ನಾಶವೇ ಮೃತ್ಯು ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವೇ ಜೀವನ " ಪೆಂಬು ದನ್ನರಿಯ ಬೇಕು. ವಿವಾಹ ವಾಗಿಯ ೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವ್ರತ ವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ವರಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ, ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ ಪ ರ ಮಹ ಂಸ ಮ ತ್ತು ಘ ನಶ್ಯಾಮ ದಾಸ್ ಬಿರ್ಲಾ ಮೊದಲ ಾದ ವರನ್ನು ಹೆ ಸರಿಸ ಬಹು ದ.

ದಶ ಲಕ್ಷಣ ಧ ಪರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯ ೇನ-ವಾಚಾ-ಮ ನಸಾ ಆರಾಧಿ ಸಿ ಅನು ಸರಿಸು ತ್ತ ದರಿಂದ ಪ್ರ ಟಿಯ ೂರ್ವ ನ ಸಪ್ತ ವ್ಯಸ ಗಳಿಂದ ಮು ಕ್ತ ನಾಗಿ ಸ ಪ್ತ ಶೀಲ ಾದಿ ಗು ಣಗಳನ್ನು ಳ್ಳವ ನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರೊಡನೆಯ ೂ ಮೈತ್ರಿ ಹ ಾಗ ೂ ಕ್ಷ ಮ ಾ ಭಾವ ವನ್ನು ಹ ೂಂದಿ ವಿತ ರಾಗಿ ಜೀ ವ ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಲ್ಲಿ ನಿರ ತನಾಗು ವನು. ಇಂತಹ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವ ರು ಬದ ೋಧನೆಯನ್ನು ಪಡಿಸಿ ಸು ಖ ಶಾಂತಿ ಮ ತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಂಟಾಗಲು ಕಾರ ಣನಾಗು ವನು.

ಸಹಾಯ ಕ ಗ್ರಂಥಗಳು :

೧. ಆತ್ಮ ಧ ಮ ಶ್ರಾದ ಸಿ : ರಾಮ ಚಂದ್ರ ಸ್ಯಾದ್ವಾ ದಿ (೧೯೭೩), ಶೀಮತಿ ರಾಜಮ್ಮ ಪ ದ್ಮ ನಾಭ ರ್ಯಜವ ಳಿಯ ವರ , ಪೈಸ ೂರು ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ,ಹು ಬ್ಬಳ್ಳಿ

೨. ಸ ಪ್ತ ವ್ಯಸ ನ ಪರ್ವ (ಸಂಕಲನ : ೧೯೭೩) ಜೈನ್ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ , ಸ್ಟೇಷನ್ ರೋಡ್ , ಹು ಬ್ಬಳ್ಳಿ

೩. ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಙ್ಮಯ ಕ್ಕೆ ಜೈ ನ ಕ ಮಾಳ ಕಾಣಿಕೆ : ಪಂ.ಕೆ. ಭು ಜಬಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ (೧೯೭೧) ಆದರ್ಶ ಜೈ ನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ , ಮ ೂಡ ಬಿದರಿ

೪. ಜ್ಯೆನ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ : ಕಲ್ಯಾಣಪ್ರಸಾದಹ ಸಾಂಡಿ (೧೯೭೭), ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೫. ಅಪೂರ್ವ ದಶಧರ್ಮ : ಶ್ರೀ ೧೦೫ ಕ್ಷು. ಅನಂತಮತಿ ಅಮ್ಮನವರು (೧೯೭೦), ಇಂಡಿಯ ಧವಣಿಸ್ಟ್ ನಾಗರೀಕರ ಪತ್ರಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಜಿನಚಂದ್ರ ರಾಮಜೀ ಧನಸೆಟ್ಟಿ, ಇಂಡಿ (ಬಿಜಾಪುರ)

೬. ದಶಲಕ್ಷಣಧರ್ಮ ಆಮೃತ ಪಾ. ಶ್ರೀ. ಮದನಕೇಸರಿ (೧೯೮೫), ಜಿನ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೭. ಜ್ಯೆನಧರ್ಮ ಪರಿಭಾಷೆ : ಮ ಪ್ರ ಪೂಜಾರ (೧೯೭೬), ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾ ವರ್ಧಕ ಸಂಘ, ಧಾರವಾಡ

ಮಹಾಯಕ್ಷಿ ಶ್ರೀ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಿನೀ ದೇವಿ

ಶ್ರೀ ನೇಮೀಶ್ವರ ಶಿಕರೀ ತನಯೌ ಹಸ್ತಾಗ್ರ ಸಂಪಾದನಿ
ಕ್ರೀಡಾಂಬಿ ಊರು ಹಸ್ತಕೀರ ಪಠಿತ ಶ್ರೀ ಪಂಚಮಂತ್ರ ಶ್ರುತೀ ।
ಅಂಬಾಳೀಂಬಿಕೆ ಅಂಬಿ ಜ್ಯೆನ ಕುಲಕೀ ಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿ ಮನ್ನಾ ।
ಕೂಷ್ಮಾಂಡ್ಯಾಂ ಮಹೀರುಸ್ಥಲಗಿಷೆ ಮಾಂ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷೇಶ್ವ ॥

ಜ್ಯೆನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಹರಿವಂಶದ ಶ್ರೀ ನೇಮಿನಾಥನ ಪಾದಭಕ್ತ ಶಾಸನ ದೇವತೆ, ಮಹಾಯಕ್ಷಿ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಳು. ಈ ಜಿನಶಾಸನ ದೇವತೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾರಾ, ಅಂಬಿ, ಅಂಬಾ, ಅಂಬಿಕಾ, ಅಂಬಿಕಾದೇವಿ, ಅಂಬಿಣಿ, ಕುಸುಮಮಾಂಡಿ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಿ, ಅಮ್ಮ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಿನಿ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಗೌರಿ, ಜಕ್ಕಬ್ಬೆ, ಜಕ್ಕಳಬ್ಬೆ, ಜಕ್ಕಿಣಿಯಬ್ಬೆ, ಜಕ್ಕಮ್ಮ ಮತ್ತು ಜಕ್ಕಳಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ನಾಮ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸರ್ವತ್ರ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವಳು. ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯನ್ನು ‘ ಗುಮ್ಮಡಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತೀರ್ಥಂಕರನ ಸೇವಕಿ ಪರಿಚಾರಿಕೆ, ಜಗದ್ಧಾತ್ರಿ, ಜಾಗೃತ ದೇವತೆ, ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆ, ಶಾಸನ ದೇವತೆ, ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದಾಯಿನಿ, ಶಿಷ್ಟ ಪೋಷಿಣಿ, ಸಂಕಷ್ಟ ನಿವಾರಿಣಿ, ಉಪಸರ್ಗ ನಿವಾರಿಣಿ, ಉಪಸರ್ಗ ನಿವಾರಿಣಿ, ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರಿಣಿ, ದಯಾದೇವಿ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಕದೇವಿಯೆಂಬ ಅಭಿಧಾನವನ್ನೊತ್ತು ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಜ್ಯೆನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದೈವಿ, ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು

ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಿಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತಿ ದೇವಿ ಶ್ರೀ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನಿ ದೇವಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಿನಿ ದೇವಿಯರು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪಾರ್ಶ್ವ ಅಥವಾ ಉಪದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸಿರುವರು.

ಮಾತೆ ಶ್ರೀ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಿನಿ ದೇವಿಯು ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೈದಿಕ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾದರೂ ಭವ ಭವಾಂತರಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ನೇಮಿ ಜಿನದೇವನ ಪರಮ ಭಕ್ತೆಯಾಗಿ ವೈತಾಳಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣ (ಸುವರ್ಣ) ಯಕ್ಷನೊಂದಿಗೆ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವಳು. ಸ್ವರ್ಣ ಯಕ್ಷನಾದರೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಬೇರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು.

ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ದೇಶ; ಅದರ ರಾಜಧಾನಿ ಗಿರಿನಗರ (ಗಿರಿನಾರ್ –ಊರ್ಜಯಂತ ಗಿರಿ). ಭೂಪಾಲ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನವು ಸೋಮಶರ್ಮನೆಂಬ ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತ (ಪುರೋಹಿತ) ನಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೇ ಮಹಾಸಾಧ್ವಿಯಾಣಿ ಅಗ್ನಿಲಾದೇವಿ (ಅಗ್ಗಿಲಾದೇವಿ). ಇವರ ಪವಿತ್ರ ದಾಂಪತ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಶುಭಂಕರ (೧ವರ್ಷ) ಮತ್ತು ಪ್ರಭಂಕರ (೨ವರ್ಷ) ರೆಂಬ ಕುಡಿಗಳು ಜನಿಸಿದ್ದವು. ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿ ಪತಿಯೇ ದೇವಿಗೆ ಸಿಂಹ ವಾಹನವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ಪುರುಷಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಿಂದೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಗಿರಿನಾರ್ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಪೀಠವೆಂಬುದಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ದೇವಿಯು ಅಂಬಾದೇವಿಯೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ